

**Literatura Espanyola des del Segle de les Llums fins  
a les Avantguardes**

Codi: 106347

Crèdits: 6

| Titulació                               | Tipus | Curs | Semestre |
|-----------------------------------------|-------|------|----------|
| 2504211 Llengua i literatura espanyoles | FB    | 1    | 2        |

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

**Professor/a de contacte**

Nom: Montserrat Amores García

Correu electrònic: Montserrat.Amores@uab.cat

**Utilització d'idiomes a l'assignatura**

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

**Equip docent**

Francisca Montiel Rayo

Rebeca Martín López

**Prerequisits**

Aquesta assignatura requereix un domini d'expressió oral i escrita de l'espanyol equiparable al que s'obté en finalitzar el batxillerat. Es considera, per tant, imprescindible una correcta expressió oral i escrita de l'idioma.

En el cas d'expressió escrita, s'entén que l'estudiant redacta paràgrafs amb contingut ple. Es tindran en compte, òbviament, les faltes d'ortografia, la puntuació i l'estructura del discurs. Les faltes descomptaran 0,25 punts cadascuna.

Les activitats, pràctiques i treballs presentats en l'assignatura hauran de ser originals i no s'admetrà, sota cap circumstància, el plagi total o parcial de materials aliens publicats en qualsevol suport. L'estudiant haurà d'explicitar convenientment, segons els usos de la documentació bibliogràfica, l'autoria de totes les cites i l'ús de materials aliens. L'eventual presentació de material no original sense indicar adequadament el seu origen implicarà automàticament la qualificació de suspens (0).

Així mateix es considera que l'estudiant coneix les normes generals de presentació d'un treball acadèmic. No obstant això, podrà aplicar les normes específiques que pugui indicar-li el professor de l'assignatura, si així ho creu necessari.

**Objectius**

Aquesta assignatura forma part dels 30 crèdits de formació bàsica del primer curs de primer del Grau de Llengua i Literatura espanyoles, que l'estudiant cursa juntament amb altres assignatures de llengua espanyola.

Entre els objectius formatius bàsics es pretén que l'estudiant adquireixi una sòlida i àmplia base sobre les etapes i la periodització de la literatura espanyola, el desenvolupament dels principals gèneres i dels principals autors, a través de la lectura atenta dels textos literaris seleccionats. D'altra banda, l'estudiant exercitarà les seves competències específiques adquirides en la realització de discursos, tant orals com escrits, relacionats amb l'àmbit de la literatura espanyola valent-se dels mètodes, els conceptes i les teories literàries adquirides.

L'assignatura es proposa oferir una visió panoràmica de la literatura espanyola des del segle XVIII fins a les avantguardes. Es posarà especial atenció en la descripció i desenvolupament de les principals etapes de la literatura i els seus corrents literaris i estètics prenent com a centre d'atenció la lectura i anàlisi d'alguns dels textos fonamentals d'aquestes etapes, períodes, moviments o tendències.

## Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Elaborar argumentacions aplicables als àmbits de la literatura hispànica, de la teoria literària, de la llengua espanyola i la lingüística, i avaluar-ne la rellevància acadèmica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Identificar els períodes, tradicions, tendències, autors i obres més significatives de la literatura en llengua espanyola en el seu context historicosocial.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Reconèixer les principals teories, temes i gèneres de la literatura en els diferents països de parla hispànica.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i organització d'informació.

## Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar diferents teories, mètodes i instruments d'anàlisi més idonis per a les diferents obres i èpoques de la literatura espanyola.
2. Assumir, comprendre i explicar la diversitat de valors ètics i estètics en diferents moments de la nostra història i cultura.
3. Delimitar el saber consolidat, els processos de consolidació i l'avenç científic en la matèria d'estudi.
4. Explicar conceptes genèrics aplicats a la literatura espanyola.
5. Explicar les característiques bàsiques de les obres més significatives de la literatura espanyola.
6. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic i en la transmissió dels seus coneixements.
7. Fer servir les eines digitals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb l'estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
8. Fer servir les fonts tradicionals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
9. Identificar els principals temes i problemes literaris a propòsit d'obres literàries de la literatura espanyola.
10. Identificar les principals desigualtats de gènere presents en la societat a partir de la interpretació dels textos literaris.
11. Justificar les característiques dels textos i períodes literaris objecte d'estudi en diferents tipus d'escrits acadèmics (exàmens escrits, treballs acadèmics, resums i ressenyes).
12. Presentar treballs escrits o exposicions orals sobre textos fonamentals de la literatura espanyola.
13. Realitzar comentaris de text amb capacitat de contextualitzar i aprofundir en la comprensió de les anàlisis retòrica i poètica.

14. Reconèixer i saber explicar les característiques bàsiques dels textos literaris.
15. Reconèixer la diversitat i evolució dels trets i els valors estètics dels diferents períodes de la literatura espanyola.
16. Situar en el seu context històric els textos fonamentals de la literatura espanyola.

## Continguts

### TEMARI

#### 1 La Il·lustració i la literatura espanyola.

- 1.1. Corrents estètics i el seu desenvolupament en la poesia, la prosa i el teatre del segle XVIII.
- 1.2. Les polèmiques teatrals: de Luzán a Leandro Fernández de Moratín.

\* Lectura obligatòria: *La comedia nueva*, de Leandro Fernández de Moratín.

#### 2. La literatura espanyola del Romanticisme al realisme.

- 2.1. El Romanticisme europeu i el seu desenvolupament en la literatura espanyola.
- 2.2. La prosa romàntica. Mariano José de Larra i el periodisme romàntic.

\* Lectura obligatòria: Antologia d'articles de Larra.

- 2.3. La poesia del segle XIX: d'Espronceda a Bécquer.

\* Lectura obligatòria: *Rimas* de Gustavo Adolfo Bécquer.

#### 2.4. La narrativa espanyola de la Restauració. Realisme i Naturalisme: Benito Pérez Galdós.

\* Lectura obligatòria: *La desheredada*, de Benito Pérez Galdós.

#### 3. Literatura espanyola contemporània: el segle XX.

- 3.1. El teatre espanyol, del modernisme a les avantguardes. Les avantguardes teatrals dels anys vint i els esperpents de Valle-Inclán.

\* Lectura obligatòria: *Martes de Carnaval*, de Ramón María de la Vall-Inclán.

#### Lectures obligatòries

Fernández de Moratín, Leandro, *La comedia nueva*, ed. Jesús Pérez Magallón, Crítica, Barcelona, 2001. Otra edición: ed. John Dowling, Castalia (Clásicos Castalia), Madrid, 1987.

Larra, Mariano José de, *Fígaro*, ed. de Alejandro Pérez Vidal, Crítica, Barcelona, 1997 (selección indicada por el profesor).

Bécquer, Gustavo Adolfo, *Rimas*, ed. José Carlos Torres, Castalia (Clásicos Castalia), Madrid, 1993.

Pérez Galdós, Benito, *La desheredada*, ed. Germán Gullón, Càtedra (Letras Hispánicas, 502), Madrid, 2000.

Valle-Inclán, Ramón María del, *Martes de Carnaval*, ed. Manuel Aznar Soler, Renacimiento, Sevilla, 2019.

## Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

- Activitats dirigides (35%). Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en pràctiques i seminaris dirigits pel professor, en què es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió de tota mena de textos.
- Activitats supervisades (10%). Es tracta de tutories programades pel professor, dedicades a la correcció i comentari de problemes en els diferents nivells d'anàlisi literària.
- Activitats autònomes (50%). Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a l'estudi personal com a la realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics, així com a la preparació de presentacions orals.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Activitats formatives

| Títol                                                                            | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge |
|----------------------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------|
| Tipus: Dirigides                                                                 |       |      |                          |
| Classes magistrals i pràctiques dirigides pel professor                          | 57    | 2,28 | 3, 6, 11, 14             |
| Tipus: Supervisades                                                              |       |      |                          |
| Tutories programades per professor i comentari de problemes                      | 15    | 0,6  | 1, 4, 5, 9, 15, 16       |
| Tipus: Autònomes                                                                 |       |      |                          |
| Estudi personal i realització de treballs, comentaris analítics i presentacions. | 75    | 3    | 2, 7, 8, 10, 12, 13      |

## Avaluació

Per aprovar l'assignatura, els alumnes hauran de demostrar un coneixement de la matèria semblant als què s'exposen als manuals de referència. Així mateix, és indispensable que realitzin les lectures obligatòries.

L'avaluació de l'assignatura comprèn les següents activitats (s'indica entre claudàtors el pes específic de cadascuna d'elles en la nota final):

- 1) Dos exàmens parcials [35% + 35%].
- 2) Un treball monogràfic sobre alguna de les lectures obligatòries. El tema serà proposat pel professor [30%].

Si l'estudiant realitza qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En el cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Si les proves no es poden fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

La revisió de les proves es realitzarà amb una entrevista prèviament concertada amb el professor.

Els alumnes que, un cop feta la mitjana de les diverses proves, no obtinguin una nota igual o superior a 5, podran presentar-se a la recuperació, sempre que compleixin els requisits següents:

a) Haver-se presentat a totes les proves avaluables.

b) Haver obtingut, com a mínim, un 3,5 de mitjana en el conjunt de les tres proves.

c) Haver suspès una sola de les dues proves avaluables [35%]. No es tindrà en compte si s'ha suspès treball monogràfic [30%]. Si la nota mitjana final està entre un 3,5 i un 4,9, però suspèn les dues proves [35% + 35%], no podrà presentar-se a la recuperació.

El resultat de la prova de recuperació substituirà la nota de la prova suspesa per calcular la nota final de l'assignatura.

L'alumne que no redacti o no lliuri cap de les tres activitats avaluables de l'assignatura s'obtindrà la qualificació de "No avaluable". El lliurament d'alguna de les tres activitats manifesta la voluntat de l'alumne de ser avaluat.

## Activitats d'avaluació

| Títol                        | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                              |
|------------------------------|-----|-------|------|-------------------------------------------------------|
| Participació activa a classe | 10% | 0     | 0    | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |
| Proves escrites              | 80% | 3     | 0,12 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 |

## Bibliografia

Manuais i altres llibres de consulta

Segle XVIII

ALBIAC BLANCO, María Dolores, *Historia de la literatura española. 4. Razón y sentimiento (1692-1800)*, dirigida por José-Carlos Mainer, Barcelona, Crítica, 2015.

AGUILAR PIÑAL, Francisco, *Introducción al siglo XVIII* (en R. de la Fuente, ed., *Historia de la literatura española*, vol. 25), Madrid, Júcar, 1991.

ÁLVAREZ BARRIENTOS, Joaquín, *Ilustración y Neoclasicismo en las letras españolas*, Madrid, Síntesis («Historia de la Literatura Universal. Literatura Española», 18), 2005.

AMORÓS, Andrés, *Antología comentada de la Literatura española. Siglo XIX*, Madrid, Castalia, 1999.

CARNERO, Guillermo (coord.), *Siglo XVIII (I y II)*, Tomo 6 y 7 de la *Historia de la literatura española*, dirigida por Víctor García de la Concha, Madrid, Espasa Calpe, 1995.

CASO GONZALEZ, J.M., *Ilustración y Neoclasicismo*, Tomo 4 de *Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1983.

GIES, David T. y SEBOLD, Russell P., *Ilustración y Neoclasicismo. Primer Suplemento, Tomo 4/1 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1992.

Segle XIX

ALONSO, Cecilio, *Historia de la literatura española. 5. Hacia una literatura nacional (1800-1900)*, dirigida por José-Carlos Mainer, Barcelona, Crítica, 2015.

AMORÓS, Andrés, *Antología comentada de la Literatura española. Siglo XIX*, Madrid, Castalia, 1999.

CARNERO, Guillermo (coord.), *Siglo XIX (I), Tomo 8 de la Historia de la literatura española*, dirigida por Víctor García de la Concha, Madrid, Espasa Calpe, 1996.

ROMERO TOBAR, Leonardo (coord.), *Panorama crítico del romanticismo español*, Madrid, Castalia, 1994.

---, *Siglo XIX (II), Tomo 9 de la Historia de la literatura española* dirigida por Víctor García de la Concha, Madrid, Espasa Calpe, 1998.

ZAVALA, Iris (coord.), *Romanticismo y realismo, tomo 5 de Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1982.

---, *Romanticismo y realismo. Primer suplemento, tomo 5/1 de Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1994.

Segle XX

GARCÍA DE LA CONCHA, V. (ed.), *Época contemporánea: 1914-1939, tomo 7 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1984.

GRACIA, Jordi (ed.), *Los nuevos nombres: 1975-2000. Primer suplemento, tomo 9/1 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 2000.

GRACIA, Jordi y RÓDENAS DE MOYA, Domingo, *Historia de la literatura española. 7. Derrota y restitución de la Modernidad (1939-2000)*, Barcelona, Crítica, 2011.

MAINER, J.C., *La edad de plata (1902-1939). Ensayo de interpretación de un proceso cultural*, Madrid, Cátedra, 1981<sup>a</sup>.

---, (ed.), *Modernismo y 98, tomo 6 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1979.

---, (ed.), *Modernismo y 98. Primer suplemento, tomo 6/1 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1994.

---, *Historia de la literatura española. 6. Modernidad y nacionalismo (1900-1939)*, dirigida por José-Carlos Mainer, Barcelona, Crítica, 2010.

SÁNCHEZ VIDAL, Agustín (ed.), *Época contemporánea: 1914-1939. Primer suplemento, tomo 7/1 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1995.

SANZ VILLANUEVA, S.; *Literatura actual en Historia de la literatura española*, Vol. VI, Barcelona, Ariel, 1984.

--- (ed.), *Época contemporánea: 1939-1975. Primer suplemento, tomo 8/1, de Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1999.

VILLANUEVA, Darío (ed.), *Los nuevos nombres: 1975-1990, tomo 9 de la Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1992.

YNDURÁIN, D. (ed.), *Época contemporánea: 1939-1980, tomo 8, de Historia y crítica de la literatura española*, Barcelona, Crítica, 1980.

[www.cervantesvirtual.com](http://www.cervantesvirtual.com)

## Programari

Cadascun dels grups de l'assignatura col·locarà el seu programari al Campus Virtual de l'assignatura.